

droit primaire de l'Union, étant donné qu'elle est nécessaire à la réalisation de la solidarité qu'incarnent ces services, qui n'ont aucun caractère économique et sont soumis au contrôle étatique, au sens de la jurisprudence européenne;

- le fait que la fourniture de ces services soit réservée, en vertu des articles 2 et 67 de la loi attaquée, aux mutualités n'entame pas la liberté des entreprises d'assurance de proposer des contrats complémentaires aux membres de ces mutualités.

8. ECONOMISCH STRAFRECHT/DROIT PÉNAL ECONOMIQUE

*Dirk Libotte*¹²

Rechtspraak/Jurisprudence

Hof van Cassatie 25 oktober 2011

STRAFRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID

Rechtspersoon – Wettelijke toerekening – Aansprakelijkheid van de natuurlijke persoon

RESPONSABILITÉ PÉNALE

Personne morale – Imputabilité légale – Responsabilité de la personne physique

In het strafrecht bestaan er diverse manieren om uit te maken wie strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld indien een misdrijf wordt gepleegd. Eén van deze manieren is de zgn. 'wettelijke toerekening', waarbij de wetgever de aansprakelijke persoon aanduidt, of de categorie van personen aanduidt waarbinnen de strafrechter de voor het misdrijf aansprakelijke persoon dient te zoeken. Voorbeelden hiervan zijn de toerekening aan 'de werkgever', 'de zaakvoerder', 'de koopman', 'de eigenaar', enz. Het bezitten van de in de wet genoemde hoedanigheid is dan een vereiste opdat de dader strafrechtelijk kan worden veroordeeld.

In een arrest van 25 oktober 2011 heeft het Hof van Cassatie beslist dat dergelijke wettelijke toerekening (in casu aan 'de eigenaar of de vruchtgebruiker' van een beschermd monument, die een rechtspersoon was) er niet aan in de weg staat dat de rechter dit misdrijf ook toerekent aan de persoon die in rechte of in feite de ware verantwoordelijke is voor het nakomen van de verplichtingen van de rechtspersoon en door zijn persoonlijk optreden schuld heeft aan het nalaten van de rechtspersoon. Deze rechtspraak, indien ze wordt doorgetrokken naar andere gevallen van wettelijke toerekening, heeft tot gevolg dat misdrijven gepleegd in vennootschapsverband, waarbij enkel de rechtspersoon de wettelijk omschreven hoedanigheid heeft, ook kunnen worden

toegerekend aan de natuurlijke persoon die persoonlijk schuld heeft aan het feit dat de rechtspersoon een misdrijf heeft gepleegd. Aldus maakt het Hof van Cassatie in bijzonder ruime marge abstractie van de beperking van de kring van strafrechtelijk aansprakelijke personen die de wetgever eerlang door middel van de wettelijke toerekening heeft willen invoeren.

Kort na de invoering van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon hebben het Hof van Cassatie en het Grondwettelijk Hof reeds geoordeeld dat rechtspersonen ook strafbaar konden zijn voor misdrijven waar de wetgever door middel van wettelijke toerekening enkel natuurlijke personen had gevisieerd, omdat werd geoordeeld dat de invoering van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon een impliciete opheffing vormde van de beperking van de aansprakelijkheid tot natuurlijke personen. Met onderhavige uitspraak gaat het Hof van Cassatie echter nog een stap verder, en beperkt het Hof het belang van de door de wetgever voorziene toerekening nog meer.

9. MEDEDINGINGSRECHT EN GEREGULEERDE SECTOREN/DROIT DE LA CONCURRENCE ET SECTEURS RÉGULÉS

*Koen Baekelandt*¹³

Wetgeving/Législation

Consultatiedocument gepubliceerd op 10 oktober 2011 – Mededeling van de Raad voor de Mededinging betreffende de berekening van geldboeten

MEDEDINGING

Belgisch mededingingsrecht – Restrictieve mededingingspraktijken – Geldboeten – Richtsnoeren

CONCURRENCE

Droit belge de la concurrence – Pratiques restrictives – Amendes – Lignes directrices

Op 10 oktober 2011 publiceerde de Raad voor de Mededinging een ontwerp van nieuwe richtsnoeren voor de berekening van geldboeten inzake restrictieve mededingingspraktijken (o.m. kartels en misbruiken van machtspositie). de bedoeling van de richtsnoeren bestaat erin om meer transparantie en meer rechtszekerheid te bieden aan ondernemingen en ondernemingsverenigingen die het voorwerp uitmaken van een onderzoek of van een gemotiveerd verslag van de auditeur waarbij aan de Raad voor de Mededinging wordt gevraagd om een inbreuk op de mededingingsregels vast te stellen.

De Raad zal voor de geldboeten een berekeningsbasis hanteren die in principe wordt gevormd door de totale

¹². Advocaat te Brussel.

¹³. Advocaat te Brussel.